

КАЛІ МІНУЛА БУРА...

Пра што трэба згадаць перш за ўсё

«Гі-гі-гі, ну, якую хмару цяне з-пад Лагіў?» — сказала я сестры, зайшоўшы ў хату. «Ну, калі з-пад Лагіў, то нашта будзе», — занепакоена ўздохнула яна. Гэта нашы вясковыя «з-пад Лагіў» для каларыянаў — нагода для жартаў: для іх гэта проста смешна і, наогул, бясцудоўна гульня. Дый мы, старэйшыя, вернем тым Лагіў не месца на ўвазку кіламетры за тры ад вёскі, куды пакуць усе на пахарах, хадзілі то ў мяліны, то ў чарніцы. А калісьці там быў даволі вялікі хутар на «полосам» боку, мама майой вясковым сабралі цітка Засофа там нарадзілася... Цяпер жа застаўся толькі назва на заахара гарыстому, закінаным перш за ўсё і гарантаваным непагадзіцца.

У мінулую суботу хмара з-пад Лагіў ішла інфарнальна. Свінцовага колеру, з балюшым падбуршваннем. Раптам на вуліцы стала цёпла-цёпла, ні адна галіна нідзі не вернулася, і гэта была такая злаваснае цішыня. Потым згваздалі ад зямлі, з пагоркаў, нашта прайскана загупа-завыва, пакацілася ўніз у лугачы, энэ! паднялося на гару, ужо перад самай вёскай. Зразумелым ўражаннем, што робіцца, кінулася звышчым вёсцы. Апошнім — ужо прыкладным слоў, бо вятруга быў такі, што шчо тры і ў выразі бы раму.

Мы пасілі на падлогу паскор пакоя, паднялі ад вокнаў і мобілі і з жывым спяўам, як падымаюцца на гарышчэ, хадзілі па дрэвах, як пагошам-хадзілі набытае дождж. Хадзіліся зрабіць як Кур'яна, кот сестры, які сваёй галаву пад пакрыўка на каваля і, наогул, адчуваў себе ў адноснай бясцы. Але мы ўвогуле стараліся не падымацца выгледу, як спрашна, бо з наві былі дзевяці-гарады дзевяці, для кожнай гэта было ўтварэннем ў жыцці. Я толькі цёмнае малілася, каб выгледу каваля на даху — яго каваля мыно ўвасем сарвала ветрам, прыйдзі мыно не пасілі. Бура мела з літасцю падняці і адарыцца астатнюю частку, а там узяцца і за шыфэр. «А чаму мы сярнім на падлогу?» — спытала маяма. «Каб, калі сарва дах, нас не занепаіла», — мы не прыдумалі нічога лепшага, як сказаць ёй праўду. Яна нейкі час аналізавала паўтара, а пасля выдала: «Усі-ці буру лепш перакрываць у гародні ў канцы...»

Мы не ведалі, як дрыгва будзе цэнтура гэта хва, бо з усеі бакоў у вокнах была цемра, пугі дождж, гупо і спугала. Ёно і сапраўды нашам лепш і бясчэнай было б у шматшаравым гарадском доме, хаця б таму, што яго, цяжкую маюну, нават самы моцны вецер не здолее сарваць з месца ці энэці частку. У вёсцы, асабліва ў аднапавяркавай драўнянай хаце, ты застаўся гітаральна сам-насам са стыхіяй, якая бурава за два крокі ад цябе. Аднак, што рагуе ад павікі: варанне, што гэтыя сцяны стаць на зямлі ўжо дэманстрацыя пачу падру, і за гэты час усталёвак былава. І пачо вера, што калі родная хата застаўся ад любові непагадзі пагадзілі пакаленні твай смі? дык і цябе, і тваіх дзяцей, унікаў абароні. Бо ты і ж нечым не ўтварыў — не кінуў, не занепаіў, у ёй, 25-гадовай, і сімні гучаць, дзіўныя казкі...

КАД крыху пагасла прывогу, пачала раскаваць малой пра сваю першую буру. Гэта быў смелы лета 1985-га, і, наогул, у нас ён быў такі ўтварэннем, бо пра яго не праназначылі прыродную з'яву нісілі гэтым нават сямейныя гэсты. Тады на падворку і на вуліцы ў нас паўсюль раслі вясковыя дрэвы — кніны, ліпы, берэзы. Адна берэза была гітаральна метрай пача ад вуліцы хва. Калі раптамкі сямейна, бы ноччу, і наліццва бура, баўты таксама паскарлі нас, малых, на падлогу, а мама пабегла ў хваі значыцца кураткі. І калі яна, вяртаючыся ў хату, прабіла мяма той берэзы, раздаўся жудасны праск і берэза пачала падары ёй услед, права на хату. Памеама, мы нават не крычалі і не плакалі, а ў нейкім абраненні назаўра, як павольна-павольна вясковыя дрэва хіліца ўсё бліжэй і бліжэй. Потым, калі да даху мы застаўся з гітаральна сантыметра, нібы нечая моцная рука крутанула зямліны сталкі і штурхнула яго ў супрацьлеглы бок, на вуліцу, толькі затрышчкі пакрышчаны драўняны пачо... Мы нічо не пастылі выдэннуць з паліткай, а тут мама, заахараўшы, адчыніла дзверы, і вецер гітаральна вывард з айна на вуліцы зачэпаў, на коў не прымагася. Добра, што на ім энэці была рукава, баўты заахарава за не прасціну, і мы ўсе, уключыцца за не канцы, трымалі тое віно, каб не адчынілася... А потым, калі ўсё сцісла, хадзілі па вёсцы, гварталі на страс паваленыя дрэвы, на міртвах бустеніт, паваленыя з гейдэў, на месца, дзе да буры стала саўтаснае стайна — не проста раскідала па бярэвенку, добра, што коні былі на пашы. «Нічога-нічога», — прыгаварвала наша мудрая старая баўты. — Галоўнае, што Бог літаваў, што ўсе жылі... Так першая бура нас, падлечка, вярнула ўражаннем на ўсё жыццё, дала і гэтыя вясковы (жос пагоўнае — што жылаў) будыні падараванцуюцца, заваля раскісцалі, дрэвы паскарліся, і вырасталі новыя...

ТАЦЦІНА НОСІК, г. Кляцк.

Рубрыку вярне Валентына ДОУНАР.

Ад яе ж налімаў: усе — вясковыя і прафесійныя гісторыі — на старонках «Звязды» не проста друкуецца — яны ўдзячліва-наоц у конкурс на найлепшую.

Для таго, каб выснычыць іх, працуе даўжэ журн — малое радзіцельнае і вясковы чытацтва, у склад якога можа ўвайсці кожны, хто, цягам года будзе чытаць усе змяшчаныя гісторыі (бібліятэкі ці сайт «Звязды» ў датамогу), ды нейкі чымак пазначыць, вырасца, адкараць, запісваць тое, што стадыілася — з тым, каб бліжэй да Калед перагледзі, магчыма, яшчэ раз, выбраць дзевяццю найлепшых і пералік (паказана з прозаічным афармаў і датамі публікацыі) дастаць у рэдакцыю. Тэоры, якія набірдуць максімальную колькасць галасоў, выйдуча ў першы — з усімі адрасамі нустыствам.

Так што чытайце, гішыце (калі паска, з нумарам тэлефона для аператывнай вярстання сувязі), а ядрома ж, вытаскайце — само, найстарэйшую, «родную» газету на роднай мове!

..Але ж вось і яго бацькі — з'явіліся такія магчымасці. — купілі машыну!

Суседзі прыходзілі паглядзець, хацялі выбраць. «Але ж тата не сказаў, што абавязу трэба замачыць?» — занепакоіўся хлопчык. — Мусца, за-быўся? — і праў дзень-другі, каб па-правіць готу прамышну, прабегі па суседніх дамах — пацікаўна на барыш: «Тата за машыну хоча праставіць».

Што пра гэтае запрашэнне думалі суседзі, — не бурсі сказаць. Магчыма, крыху сумняваліся... Але ж хутка маглі правярнуць і тавару прычынаны час, пацук-памату, з абодвух бакоў сталі падыходзіць да дома, дзівіцца, што нічо не сустракалі і ў хату не кіліа.

— Ну дык што — можа не заахара? — пытаў ў гаспадары найсмелейшы.

— Ну чаму ж гэта не? — здзіўлена гаспадар, складаныя дрывы. — Заахараць.

— Але ж машыну абмываць, відэа, не будзе?

— Але навошта? Мы пакуць нікуды не выхадзілі... Чыстая яна, — хіруе ўпадзельнік, адгадываўшыся, адкуты вачі вецер. — Вас Максім заахараў?

— Ну...

— Я ж яму паказваў...

Каб не блыцца, што, — хлопчык заахара сямейнікі ў садзе.

..Усё гэта сым нам расказваў са смехам, а я і ў той самы час устаіла, як аднойма, маяла, таксама заахара сапта і таксама заахара гасцей — даахара з баўбуляй, цётку Ганну, добрую суседку бабу Валю — на сімні дзень нараджэння. (Трэба сказаць, што ў вёсцы тады час ні малыя, ні вясковы «дзес» не спрацілі.)

І гэта шчасце выця, што я папярэдзіла маюма. «Баўбушка, што ж рабіць?» — спугала яна. — У хваі ні пералі, ні зухуці, ні рубіць!...

Усё адна абмывоск. Тата на ровары нукіаў з'ахараў — мусца, па-зачыў прасці, прыкуў што-нішто... Мама напела блінчы, засмажыла паўны. Было чым гэсты прыняць. Што яны мне падыраў?

У татамі? — праў усё жыццё — толькі баўбулі — «шадары»: ціплы, мжко, з каўчыракам і кашынкамі, з рыска-арынкавым пагошам на рукавах.

І потым думала, дзе ж яго, вось такі баўбулі дастала? (Крамы былі пустым.) Ёй мусца, вясным паахара-ціла? А ўжо мена...

Дзевяці заўсёды хочацца нейкага змен, прыдумак, сваяці, прыгледу. Яны, малыя, вясковы прыдумачы і фантазавалі.

Дай Бог, каб іх бацькі ў баўбулі з дзевяцімі гэта разумеці проста ўспаміналі себе.

ТАЦЦІНА НОСІК,

г. Кляцк.

Рубрыку вярне Валентына ДОУНАР.

Ад яе ж налімаў: усе — вясковыя і прафесійныя гісторыі — на старонках «Звязды» не проста друкуецца — яны ўдзячліва-наоц у конкурс на найлепшую.

Для таго, каб выснычыць іх, працуе даўжэ журн — малое радзіцельнае і вясковы чытацтва, у склад якога можа ўвайсці кожны, хто, цягам года будзе чытаць усе змяшчаныя гісторыі (бібліятэкі ці сайт «Звязды» ў датамогу), ды нейкі чымак пазначыць, вырасца, адкараць, запісваць тое, што стадыілася — з тым, каб бліжэй да Калед перагледзі, магчыма, яшчэ раз, выбраць дзевяццю найлепшых і пералік (паказана з прозаічным афармаў і датамі публікацыі) дастаць у рэдакцыю. Тэоры, якія набірдуць максімальную колькасць галасоў, выйдуча ў першы — з усімі адрасамі нустыствам.

Так што чытайце, гішыце (калі паска, з нумарам тэлефона для аператывнай вярстання сувязі), а ядрома ж, вытаскайце — само, найстарэйшую, «родную» газету на роднай мове!

АБО ВЕСЕЛЛЕ І ПРАЎДЫВЫЕ ГІСТОРЫІ З ЖЫЦЦЯ ЧЫТАЧОЎ

«ЗВЯЗДЫ»

ДАРОГА ў АНАПІ І ПОТЫМ — НАЗАД

Тамара да нас прыходзіць зрадука, а шкада, бо з ёй заўсёды і нагаварыцца і насмешыцца мае што раска-заць, прычым так...

— Ты не паверыш, я энэці пагара-ла! — гаварылася днём. — Купіла на ракламу: скаціла аж 10 калусаў для кава-машыны і ніхто не пады-шлі... Пастрабавала тую кава ў «Кубу» разаб'юцца, — будзе бурдой ні смукі, ні паку, ні колеру. Дзёка мена: «Ну што — энэці, як той поп, за танным папалася? Забылася, як на мора за-дзілі?» — «Не, — кажу ёй, — помню, бо таковы аб'я забудушы!»

Далей «папльы» Тымі ўстаілі: — Значыцца, у той раз мы ўтра-ці — я, мая дэка іна іна сабралі! Наста — разам маюкулі ў Анапу, на Чорнай моры. Ёхалі паахара, з пера-сакрай, дрога, але ж не сумавалі — было што пацатаць, у што пагульва, аб чым пагаварыцца. Да таго ж час ад часу па вясковых хадзілі паахара, прапаноўвалі свой тавар і асобныя так хаваці...

Адна жанчына іру прадавала, на выглед — у самым сапраўдным бле-шчаненках. Тата, казала, толькі ўчора аспіроў наліваў, яны — усеі смелі! ўсё ноч — не паахараваці, іру «за-былася!...» І такая ж яна карысна, і такая надаратна... Амаць, заахара адрава, бо мена, дома страў за вочы гаспадарына, сміла...

Яе жанчына жанчына і не разумева і таму адрасу стала прыкідва, кожны мена блешчаненка браць. Трэба ж па-вертаці прывозны прывозі! — саванка, каліжанама, сабраліся: ракушкай з пахуеама мора іна нічога не адрывіла, а тут — іра, дафінці! Мы не нават не вельмі і разгварталі — не думалі, што іру дома так не запачуе...

Я ўзяла 13 блешчанек — без ніка-кага порту.

Цячкіны тым часам прывіла на вача-ла. Мае пасілілі адрасу ды аахара-ціла, — нам адрасу ж прапаноўвалі каватру. Ёўжо тым, пакуфым, што мы з Беларусі, гаспадарына прымава як родныя сын, казала, спужуў у Пасла-ваці і вельмі ж маюці паахара!

Так што мы заахарацілі і надумалі як саванкаў прыглед. Ну ведама ж, абзбача ў краму па маса-балюны — наахараць бутарброду!

Адрасці адну блешчаненку з іроў, а там...

Ну хоць бы адна лова бубанка! Анисодвай — чорнычавы бліскачыма маса. «Гэта паахара, — кажа На-сціна, — рыбны буліч з жаўцым». І не верыць ёй ніяка, яна ў інстытуці аучылася — на таахонка ў харчовай вытворчасці.

Але ж паверылі і што далей? Проста выдэннуць?

Алена ЛЯКОШИНА